

HET PACIFICATIESPEL

Een historisch onderhandelingspel

De leerlingen spelen een onderhandelingspel rond de pacificatie. Ze nemen de rol aan van liberalen, socialisten en confessionelen ten tijde van de schoolstrijd. Welke leerlingen weten de standpunten van hun partij het beste te verdedigen in de onderhandelingen? Hoe zou de pacificatie van 1917 verlopen zijn als uw leerlingen het voor het zeggen hadden?

Het pacificatiespel is een bewerking van het formatiespel dat gemaakt is door maatschappijleerdocent **Daan Verhoeven**.

In de Lager Onderwijs Wet van 1920 werd de financiële gelijkschakeling van het bijzonder en het openbaar lager onderwijs geregeld. Alle scholen kregen vanaf dat moment van de overheid hetzelfde bedrag. Deze wet maakte een einde aan de jarenlange schoolstrijd. De strijd werd beslist doordat de katholieken en protestanten een compromis sloten met de liberalen en de socialisten. Die laatsten waren tegen gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs, maar in ruil voor invoering van het algemeen kiesrecht voor mannen en vrouwen wilden ze er wel akkoord mee gaan. Deze historische uitruil werd bekend als 'de pacificatie'.

WAT?

Onderhandelingen zijn een belangrijk onderdeel van iedere kabinetsformatie. Vaak zijn kiezers teleurgesteld omdat beloften uit verkiezingsprogramma's niet worden nagekomen. Omdat de partijen moeten samenwerken, moeten ze onderhandelen en compromissen sluiten. De leerlingen spelen een onderhandelingspel over de schoolstrijd.

VOOR WIE?

Bovenbouw havo-vwo.

TIJDVAK

Tijd van wereldoorlogen (1900-1950)

LESDUUR

45 minuten

HOE?

In deze werkvorm gaan de leerlingen in groepjes van drie aan de slag met de drie grote politiek-ideologische stromingen: confessionelen, liberalen en socialisten. Aan de hand van

FOTO: WOUTER JANSSEN

een rolomschrijving kruipen de leerlingen in de huid van politici uit het begin van de negentiende eeuw. Ieder groepje krijgt een stapel met standpunten. Hieruit kiezen zij de acht standpunten die het beste bij hun stroming passen. Vervolgens kennen ze aan ieder standpunt een waardering toe.

Als alle groepjes hun standpunten hebben geselecteerd gaan de onderhandelingen beginnen. Ieder groepje krijgt een coalitiepartner toegewezen. Socialisten tegenover de liberalen, liberalen tegenover de confessionelen en confessionelen tegenover de socialisten. De opdracht aan de groepjes is: maak een gezamenlijk regeerakkoord van acht standpunten. De partijen mogen standpunten uitruilen, samenvoegen, herformuleren, zolang er maar een akkoord wordt gesloten waar beide partijen zich in kunnen vinden. Na afloop van de onderhandelingen wordt gekeken welk groepje zijn belangen het beste heeft verdedigd. Aan de hand van een puntentelling wordt er in iedere coalitie een winnaar uitgeroepen.

WAT LEVERT HET OP?

Het leerdoel van deze werkvorm is dat leerlingen inzicht krijgen in de strijd om het algemeen kiesrecht en de schoolstrijd. De leer-

lingen kunnen in deze werkvorm de voorkennis die zij hebben over het liberalisme, socialisme en confessionalisme toepassen op een concrete situatie. Daarnaast ervaren ze dat het Nederlandse systeem van coalitievorming het gevolg heeft dat je nooit al je standpunten daadwerkelijk kunt uitvoeren. Verder oefenen ze tijdens de werkvorm vaardigheden zoals debatteren en argumenteren.

WAAROM?

In het pacificatiespel gaan leerlingen actief aan de slag met standplaatsgebondenheid. Ze verplaatsen zich in de waarden en standpunten van politieke stromingen aan het begin van de twintigste eeuw. Tijdens de onderhandelingen verdedigen zij dan ook niet hun eigen mening, maar de waarden van politieke stroming die ze toegewezen hebben gekregen. Daarnaast komen ze spelenderwijs in aanraking met belangrijke thema's uit de staatsinrichting aan het begin van de twintigste eeuw. Begrippen als districtenstelsel, evenredige vertegenwoordiging, subsidiariteitsbeginsel, bijzonder en openbaar onderwijs en algemeen kiesrecht komen aan bod. Hoe meer voorkennis de leerlingen over het onderwerp hebben, hoe inhoudelijker zij kunnen discussiëren

PRODEMOS

ProDemos is het 'Huis voor democratie en rechtsstaat'. ProDemos legt uit wat de spelregels zijn van de democratie en de rechtsstaat en laat zien wat je zelf kunt doen om invloed uit te oefenen. Dit schooljaar publiceren we in iedere Kleio een activerende werkvorm over de geschiedenis van de parlementaire democratie. De complete les inclusief de benodigde materialen en een uitgebreide docentenhandleiding vindt u op www.prodemos.nl/kleio.

ren tijdens de onderhandelingen. Behalve kennis en vaardigheden speelt ook tactiek een belangrijke rol in dit spel. Hoe zorg je dat jouw belangrijkste standpunten door je coalitiepartner geaccepteerd worden? Het wedstrijdelement motiveert leerlingen om goed te onderhandelen.

HISTORISCHE WERKELIJKHEID

Natuurlijk verliep de echte pacificatie niet zoals in dit spel. De pacificatie van 1917 was een compromis dat bereikt werd door overleg tussen de leiders van verschillende zuilen. In de grondwetswijziging van 1917 werd het algemeen kiesrecht opgenomen en werd ook het kiesstelsel gewijzigd van een districtenstelsel

'DE LEERLINGEN ERVAREN DAT COALITIEVORMING HET GEVOLG HEeft DAT JE NOOIT AL JE STANDPUNTEN KUNT UITVOEREN'

naar een stelsel van evenredige vertegenwoordiging. Tegelijkertijd werd de gelijkstelling van het openbaar en bijzonder onderwijs in de grondwet vastgelegd. In 1917 was er een liberaal kabinet, onder leiding van Cort van der Linden. Er hebben in werkelijkheid dus geen coalitieonderhandelingen plaatsgevonden tussen de socialisten en de confessionele partijen. ■

Links: Affiche
Vereeniging voor
Vrouwenkiesrecht,
1918
Rechts: Affiche
Adresbeweging voor
Algemeen Kiesrecht
VDP, 1917